

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХХ, БРОЙ 1

СОФИЯ, 1-15 ЯНУАРИ 2019 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

Хроника

**Празникът
Богоявление**

стр. 1-2, 3

Религиозно образование

**Нова образователна
инициатива на Ловчанска
епархия – интервю**

стр. 1, 6

Достоини архиереи на БПЦ

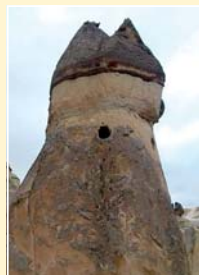
**Социалната дейност на
Старозагорски митрополит
Методиј (Кусев)**

стр. 4-5

Колонка на редактора

**На какво се основава
доверието ни в човека**

стр. 5

Богословие

**Св. Василий Велики и
неговият „Шестогнев“**

стр. 7

Поклоннически пътувания

**Неземната земя
на Кападокия**

стр. 8

† НЕОФИТ, ПАТРИАРХ БЪЛГАРСКИ

Новогодишно патриаршеско слово

ВЪЗЛЮБЕНИ В ГОСПОДА ЧЕДА НА СВЕТАТА НИ ЦЪРКВА,

Измина още една година от дългия низ на времето, което Господ Бог ни е дарувал, за да възрастваме и да се спасяваме в Него. Да възрастваме във вяратата и добродетелите, в следването на Господния път, в нашето богоуподобяване и в съвръждането на Църквата, която Господ ни е оставил като сигурен спасителен кораб сред бурите на житейското море.

Църква „славна..., която няма петно, или порок..., света и непорочна“ (Ефр. 5:27). Църква, в която според Божието обещание неизменно и всякога обитава Духът на Истината, Когато Господ изпрати някога над Своите апостоли, за да ги наставлява във всяка истина (вж. Йоан. 14:16-17, 26) и Който пребъдва сред нас, уповаващите се в Господа и спасителните Му заповеди.

В края на изминалата и началото на новата година ние благодарим на Бога за всичките Негови щедрости, за великата Му милост и дълготърпение към нас, недостойните, но дълбоко в сърцата си предани Нему и обичани от Него чеда. Ето защо, в тези благословени дни на новолетията, заедно с Псалмопевеца възкликваме: „Колко са многобройни делата Ти, Господи! Всичко си направил премъдро“ (Пс. 103:24). Възпяваме и прославяме светото Му име и отново Му благодарим за неоскъпяващата благодат, която Той щедро излива над нас и с която укрепва и поддържа всекото от нас и цялото Свое творение.

И така, благодарихме на Господа, навлизаме в новата година с нова надежда за възход и укрепване на нашата Православна църква и скъпото ни Отечество, за мир и благодат във всеки български християнски дом и всяка християнска душа. Надежда, която, по думите на апостола,

На стр. 2

ХРОНИКА

От България

Празникът Богоявление и освещаване на бойните знамена

Софийска митрополия

Тържествената св. Литургия по повод празника Богоявление в Патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“ бе предствявана от Негово Преосвещенство Мелнишки епископ Герасим, гл. секретар на Св. Синод и председател на църковното настоятелство при Патриаршеската катедрала, в съслужение с Негово Преосвещенство Белградски епископ Поликарп, викарий на Софийския митрополит, архим. Василий, протосингел на

Софийска св. митрополия, архим. Пахомий, ректор на Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рил-

ски“, ик. Николай Георгиев, нач.-отдел „Връзки с обществеността“, иконом Ангел Ангелов, духовен

надзорник на Софийска епархия, храмовото духовенство, протодяконите Александър Нешев, Любомир Братоев и Иван Петков, дякон Деан Коруноски и иеродякон Вартоломей.

По време на Василиевата св. литургия Негово Светейшество Българският патриарх Неофит взе молитвено участие, а след това той възглави Богоявленския водосвет в Патриаршеската катедрала. Молитвено участие в последованието взе и Н.В. Симеон Саксбургготски.

На стр. 2

РЕЛИГИОЗНО ОБРАЗОВАНИЕ

Нова образователна инициатива на Ловчанска митрополия

В края на миналата година Ловчанска св. митрополия обявя, че през 2019 г. ще бъде създадено първото у нас общообразователно училище, което ще бъде под опеката на Българската църква. Училището ще носи името „Св. Седмочисленици“ и ще се помещава в сградата на старата митрополия в гр. Ловеч. По този повод, както и за бъдещето на предмета Религия в българското училище, въвеждането му като задължително изпитание и бъдещите инициативи на Културно-просветния отдел при Св. Синод, разговоряхме с високорепрезентивния Ловчански митрополит Гавриил.

– Ваше Високорепрезентивство, в началото на новата година Вие започвате нова инициатива, която обявихте в края на миналата година, но с началото

2019 г. тя ще стартира. Вие предприехте за първи път у нас да създадете общообразователно училище в Ловеч, в което освен общообразователните предмети, ще се

изучават и предмети с християнска насоченост, запознаващи децата с православното християнство. Как ще ни повечете за тази инициатива. Как се зароди тя?

– Обмисляме тази инициатива вече от няколко години. Пример за това видях в Русия и главно в две епархии – във Владимирско-Суздолската и в Нижегородската епархия, където са създадени такива общообразователни гимназии от първи до последния клас на средното образование. Там се изуча-

ват всички предмети, които са одобрени и се изискват от тяхното образователно министерство. Отделно имат и свои църковни предмети, като и те също са приети от министерството. Най-важното обаче е, че образованието става под контрола и със съдействието на Църквата, като се назначават учители с жива и истинска вяра, благочестие и професионализъм. Там имат и пансиони за тези ученици, които са от по-далече.

На стр. 6

Новогодишно патриаршеско слово

От стр. 1

„не посрамя, защото любовта Божия се изля в нашите сърца чрез дадения нам Дух Светий“ (Рим. 5:5). А спасението ни е в надеждата, „за вечен живот, който неизменният в словото Си Бог обеща преди вечни времена“ (Тит. 1:2). Вържени с тази надежда и с вярата в Христа Исуса и в благия Божий Промисъл, и през новата година ще се стремим да отдадем всичките си сили и таланти, които Господ Бог ни е дарувал, така щото Църквата и Родината ни да вървят към мирни и благодатни дни и години, неизменно уповавайки се на Бога и търсейки Неговата свята воля – както всеки ден се молим с молитвата Господна: „Да бъде, Господи, Твоята воля“ (Мат. 6:10).

„Господня е земята и онова, що я изпълня“ (1 Кор. 10:28), Господни сме и ние, които сме творение на Неговите ръце, и никои не знае „времената или годините, които Отец е положил в Своя власт“ (Деян. 1:7). Вярваме и знаем, че нашият Творец и Всеблаг Небесен Отец всички е сътворил премъдро, че Той не иска да бъдат напрасни делата на Неговата Премъдрост (вж. Прем. Сол. 14:5) и затова в отреденото ни от Него време полагаме своите усилия да бъдем достойни Божии чеда, усърдно принасящи всеки ден своя дял в общото богочовешко дело, към което Бог ни призовава да Му бъдем съработници. В това дело и в това наше, от Бога определено, предназначение с нас винаги е силата на Божията благодат, която ни укрепва в немощта ни и възпъва онова, което не ни достига.

Да бъде благословено и прославено името Господне, да бъде благословена и нашата скъпа Родина България – за слава Божия и за доброто и благопреуслъването на обичния ни православен народ! Божията милост и Неговата всецелна и всепобеждаваща любов да бъдат винаги с нас, Божията крепка Десница да ни ръководи във всяко наше лично и общностно дело, с което и през Новата 2019 година ще проявим да изграждаме нашите събини.

Бог на мира и любовта да бъде с всички нас!
За много и благословени години!

Съболезнавателен адрес по повод трагичния инцидент в гр. Магнитогорск, Русия

До Негово Светейшество КИРИЛ, Патриарх Московски и на цяла Русия

Ваше Светейшество,
Обични в Господа брате и съслужителю!

В първите дни на Новолетие, когато погледите ни, изпълнени с надежда за по-добро, са насочени към предстоящата година, сърцата и душите ни бяха помрачени от трагичния инцидент със срутилата се жилищна сграда в град Магнитогорск, Русия. Скръбта ни е огромна поради броя на загиналите човешки животи.

В тези дни, когато братският народ в Русия очаква с трепет празника на Христовото Рождество, приемете нашите искрени и сърдечни съболезнования за загиналите в тежкия инцидент. Отправяме гореща молитва към нашия Спасител Господ Исус Христос да дарува прошка на греховете на всички загинали и ги направи наследници на Божието царство. Бог да утеши близките на жертвите в злополучната трагедия, като им дарува сили да превъзмогнат скръбта от тежката загуба. Отправяме молитва към Всеподателя Бога за здравето и бързото възстановяване на пострадалите и ранените.

Вечна и блажена да бъде паметта на загиналите в злополучната трагедия в гр. Магнитогорск!
02. 01. 2019 г.
гр. София

† НЕОФИТ,
Патриарх Български

ХРОНИКА

От България

Празникът Богоявление и освещаване на бойните знамена

От стр. 1

В 11 ч. пред храм-паметника „Св. Александър Невски“ бяха благословени и осветени и бойните знамена на Българската армия. На молитвено последование присъстваха президентът на страната Румен Радев, министърът на отбраната Красимир Каракачанов, държавници, политици, посланици, общественици и десетки православни християни.

В края на богослужението Негово Светейшество се обърна към събралото се множество със слово, в което благопожела: „Нека днес извършването на водното осветение бъде за всички нас проява на Божията милост и подкрепа за целия наш народ и общество, та с благодатната помощ на Всеветия Дух да награждаме стореното и постигнатото от поколенията преди нас.“

Нека поръсването с богоявленската вода на знамената на Българската армия бъде залог за неувяжващата слава на родното ни войнство, което и днес, както и в хилядолетното си минало, продължава да бъде надежден гарант за свободата, целостта и независимостта на нашата обична майка България.

Божият мир и Неговата велика милост да бъдат с всички нас и през Новата 2019-а година от Рождеството по път на нашия Господ и Спасител Исус Христос! За много и благословени години!

Мелнишкият епископ Герасим поръси с богоявленска вода знамената на Българската армия за мир, просперитет и сила.

Ловчанска митрополия

На 6 януари, когато Българската православна църква отбелязва Господския празник Кръщение Господне, или Богоявление, Негово Високопреосвещенство Ловчански митрополит Гавриил отслужи св. Литургия в катедралния храм на гр. Ловеч „Св. св. Кирил и Методий“. С архиерея съслужиха прот. Михаил Ковачев и ст. ик. Любомир Казашки.

Владиката отбеляза, че Богоявленският празник е свързан с великото водоосвещение, което трябва да ни напомня, че при бреговете на река Йордан Бог е обновил чрез вода и Дух нашата овехтяла

Великият богоявленски водосвет и тази година събра стотици софиянци на западния кей на езерото в кв. „Дружба“. За пореден път Столична община заедно със Софийска св. митрополия организира ритуалното хвърляне на кръста в езерните води, като преди това бе отслужен празничният Велик водосвет.

С благословието на Негово Светейшество Софийския митрополит и Български патриарх Неофит чинопоследованието бе отслужено от Негово Преосвещенство Белградски еп. Поликарп, викарий на Софийския митрополит, с когото съслужиха архим. Василий, ставр. ик. Ангел Ангелов, ставр. ик. Христо Пудин, председател на храм „Св. Наум Охридски“,

в чиято енория се отслужва празничният богоявленски водосвет и свещенослужители на Софийска енархия.

На великото водоосвещение присъстваха кметът на Столична община г-жа Йорданка Фанджкова, кметът на столичния район „Искър“, районни кметове на София, общински съветници, общественици, културни дейци и др.

Хиляди жители на София дойдоха при езерото в кв. „Дружба“, за да участват в богоявленското моление и да станат съпричастни към ритуалното хвърляне на кръста във водите. След църковното богослужебно последование с литийно шествие духовенството се отправи към езерото, където ги очакваха желаещите да скочат в

ледените води за кръста.

Тази година в езерните води скочиха 51 мъже, като най-възрастният от тях е на 77 г., а най-младият – на 18 години. Най-бърз се оказа инструкторът по водно спасяване Вячеслав Борисов, който пръв стигна и извади кръста от водите. Той участва за осма поредна година в изваждането на кръста, като се похвали, че в три от тях е успял да го хване. Епископ Поликарп го поздрави и му предаде благословение от името на Негово Светейшество патриарх Неофит, а софийският кмет му връчи наградата на Столична община.

С благословието на Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит тази година в столичния Спортен комплекс „Силвър Сити“ се проведе духовно тържество за най-малките духовни чеда на енархията.

Белградският епископ Поликарп, викарий на Софийския митрополит, извърши богоявленско водоосвещение и хвърли кръста, за който се хвърлиха в басейна около 40 деца от 8 до 14 годишна възраст.

Кръстът бе хванат от четиринайсетгодишния Боян, който ще задържи честния кръст една седмица в дома си за благословение, след което ще го върне в Софийската света митрополия. На Боян бе връчен подарък от името на Негово Светейшество патриарх Неофит.

За благословение и спомен от богоявленското събитие на всяко дете бе дадено наградно кръстче. Бе подготвена и почерпка.

от греха природа.

В храма присъстваха множество християни, сред които областният управител г-н Георги Терзийски, кметът на община Ловеч г-жа Корнелия Маринова и председателят на Общинския съвет г-н Пе-

тър Цолов.

На централния градски площад пред храма след светата Литургия бе отслужен празничният Велик водосвет, в който взеха участие и свещениците от църквата „Света Троица“ в Ловеч, като митрополит

Гавриил поръси със светена вода бойните знамена.

В почетния караул за празника участваха военнослужещи от ВФ 24430 – Троян и ВФ 24480 – Ловеч, гарнизон „Ловеч“, както и доброволци от Националното дружество „Традиция“, „34-ти пехотен Троянски полк“ Априлци и Троян и клон „Васил Левски“ в Ловеч.

По традиция след това бе извършено литийно шествие с Богоявленската икона към моста до Община Ловеч, откъдето митрополит Гавриил извърши ритуално хвърляне на кръста във водите на река Осъм. За трета поредна година кръстът бе изваден от водата от Ивайло Енчев.

ХРОНИКА

От България

Пловдивска митрополия

На празника Богоявление в манастира „Св. Йоан Предтеча“, в гр. Кърджали, Негово Високопреосвещенство Пловдивски митрополит Николай, придружаван от Знеполския епископ Арсений, бе тържествено посрещнат от областния управител на област Кърджали Никола Чанев, кмета на града Хасан Азис, енорийския свещеник иконом Николай Величков, множество деца и миряни.

Пред светлата обител владиката освети военските знамена и благослови христолобовитово войнство, което участваше в Богоявленския празник под командването на бригадният генерал Явор Матеев, командир на 68-а бригада „Специални сили“.

При пеенето на празничния тропар литийно шествие се отправи към „Водното огледало“ на река Арда, където митрополит Николай отслужи Великия богоявленски водосвет и хвърли във води-

те на реката светия Кръст, който бе изваден от Иван Каменов, на 26 години, от град Кърджали.

Веднага след това в затоплен басейн, в двора на манастира, децата от неделното училище също се потопиха във водата, за

да уловят кръста, който извади ученикът Калоян Дяков, на 12 години, от гр. Кърджали.

По-късно същия ден, по установена традиция, пред катедралния храм „Успение Богородично“ в град Пловдив бяха строе-

ни войните от Пловдивския гарнизон, заедно със своя командир – бригаден генерал Явор Матеев, където Пловдивският митрополит Николай освети знамената и благослови христолобовитово войнство.

Под тържествения камбанен звън и под звуците на духовия оркестър митрополитът заедно с духовенството, представителите на общинската власт и областната администрация, и множество миряни се отправиха в литийно шествие към бреговете на река Марица, където пред Водната палата епархийският архиерей отслужи Великия богоявленски водосвет.

Владиката хвърли във водите на реката светия Кръст, който бе хванат от Стефан Гадъв, на 31 години.

Негово Високопреосвещенство митрополит Николай поздрави с празника Богоявление всички присъстващи, а духовното тържество завърши с многолетствие, прогласено от йеродякон Максим.

Варненска и Великопреславска митрополия

На 6 януари Негово Високопреосвещенство Варненски и Великопреславски митрополит Йоан отслужи света Литургия в катедралния храм „Успение Богородично“, в съслужение със ставрофорен иконом Димитър Стоев – протосингел на Варненска и Великопреславска света митрополия, и храмовото духовенство.

Храмът бе изпълнен от дошлите християни, за да съучастват в един от най-древните християнски празници – Богоявление.

Негово Високопреосвещенство произнесе слово, в което поясни: „Празникът е наречен Богоявление, Теофаня, защото когато Христос се кръщаваше, Дух Светий във вид на гъ-

лъб слезе върху Него и се чу глас от небето, който казваше: „Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение“ – гласът на Бог Отец. Има обаче и едно друго събитие, което ние също свързваме с днешния ден – всъщност Бог чрез Сина Божий, чрез Господ Исус Христос даде откровение за Себе Си и това най-ясно го изрази

свети апостол Павел в посланието до колосяни, като каза: „понеже в Него телесно обитаваше всичката пълнота на Божеството“.

Митрополит Йоан се обърна и към представителите на Военноморския флот, като благопожела Господ Исус Христос да им помага в настъпилото новолетие и да дава на всички онзи разум и онази

велика добродетел на разсъдливостта, която да помогне на всички духовни и светски водачи в решаването на важни, значителни, духовни, морални и съдебно-носни въпроси за бъдещето и просперитета на родината ни.

Пред катедралния храм, на площад „Св. св. Кирил и Методий“, след светлата Литургия бяха благословени частите на Военноморските сили и техните бойни знамена. С шествие голямо множество граждани и гости на града се отправиха към Буна 1, където митрополит Йоан освети всемирните води. Шествието премина през Алеята на възграждането в Морската градина, където бяха поднесени венци и цветя пред паметника на Христо Ботев, отбелязвайки 171 години от рождението му.

Русенска митрополия

На Богоявление – Йордановден, Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум възглави празничната Василиева св. литургия в катедралния храм „Св. Троица“ в Русе. На архиерея съслужи ик. Алеко Рачев, председател на храма, свещ. Диян Димчев и дяконите Росен Георгиев и Орлин Янчев.

В началото на св. Литургия за четец бе постриган Калоян Георгиев, син на отец Светослав Георгиев от Русе.

По стародавна традиция след богослужението от катедралата тръгна литийно шествие, водено от епархийския архиерей,

придружен от духовници, граждани и представители на местната власт.

Край замръзналите води на река Дунав митр.

Наум отслужи Велик богоявленски водосвет и поздрави християните с празника, поръсвайки с осветената вода представителните военни части и бойните армейски знамена.

Владиката хвърли Христовото разпятие в ледената река, където мнозина младежи очакваха да „спасят“ кръста за здраве и благословение. Разпятието бе извадено от 23-годишния Пламен Атанасов, участващ в ритуала за трети път, който получи подарици от Русенския митрополит Наум и от Община Русе.

Видинска митрополия

С тържествена света Литургия в катедралния храм „Св. вмчк Димитър Солунски“ във Видин бе от-

„Бдинци“ и Крайдунавския парк до крепостта „Баба Вида“.

И тази година хиляди видинчани наблюдаваха ритуала с хвърлянето на

белязан големият християнски празник Богоявление (Йордановден).

По традиция празникът продължи с литийно шествие, начело с Градския духов оркестър, което премина през площад

богоявленския кръст. На брега на река Дунав Негово Високопреосвещенство Видински митрополит Даниил отслужи празничен водосвет и отправи пожелание за здраве, мир и любов.

Пет години от интронизацията на Варненския и Великопреславски митрополит Йоан

На 22 декември 2018 г. се навършиха пет години от каноничния избор на Негово Високопреосвещенство Йоан за Варненски и Великопреславски митрополит. По този повод във варненския катедрален храм „Успение Богородично“ бе отслужена Божествена света Литургия, възглавена от архие-

С митрополит Йоан съслужи хаврофорен иконом Димитър Стоев – протосингел на Варненска и Великопреславска света митрополия и председател на катедралния храм, хаврофорен иконом Димитър Николов – архиерейски наместник на Шуменска духовна околия, хаврофорен иконом Славчо Проданов – архиерейски наместник на Търговищка духовна околия, хаврофорен иконом Иван Дойчев – архиерейски наместник на Добричка духовна околия, протоиерей Георгий Стоименов – архиерейски наместник на Провадийска духовна околия, хаврофорен иконом Дончо Александров – епархийски съветник, хаврофорен иконом Петко Минчев – епархийски надзорник, председателите на варненските храмове и духовенството при катедралния храм.

Архиерейт започна словото си, обръщайки внимание на честваната в този ден света великомъченица Анастасия, и заявя, че тя се счита като закрилница на тези, които са в затворите и излизават различни присъди. Негово Високопреосвещенство каза, че и параклиът в Централния софийски затвор е посветен на светлата великомъченица. Митрополит Йоан благодари на всички духовници, взели участие в светлата Литургия, и им благопожела радост, здраве и благодатно служение.

Ставрофорен иконом Дончо Александров прочете поздравителен адрес към митрополит Йоан, а хаврофорен иконом Димитър Стоев му подари архиерейски жезъл с думите: „Ваше Високопреосвещенство, имам честта от името на гърковното настоятелство при митрополитския катедрален храм да Ви поздравя по повод пет години от Вашата интронизация за Варненски и Великопреславски митрополит. Жезълът символизира архиерейската власт, мъдрост и достойнство. Приемете този архиерейски жезъл от нас, като непрестанна благодарност за това, което правите за катедралния храм. Желая Ви здраве и благодатно служение!“

Богослужбата завърши с многолетствие.
Георги ВЕЛИКОВ

РЕЛИГИОЗНО ОБРАЗОВАНИЕ

Нова образователна инициатива на Ловчанска митрополия

От стр. 1

На мен това ми харесва, защото се прави много за децата, за да им е интересно, да им е живо. Резултатите са много добри, тъй като, естествено, където има нравственост и нормален духовен живот, децата се стараят и в науката повече, трудят се повече. Този пример ни разяснява, но имаше много неща, които трябва да решим къде и как да бъде. В крайна сметка миналата година извършихме един сериозен ремонт на половината от старата митрополия, която е в центъра на гр. Ловеч. Трябваше да направим всичко, така че да отговаря сградата на изискванията на Министерството на образованието и науката, а сега сме вече в последната фаза на регистрацията на нашето училище. Надяваме се да успеем в срок, който е до края на януари, като са останали съвсем малко неща за довършване и дооформяне. И тази година насен училището трябва да отвори врати. Желанието ни е да почнем от първи клас и подготвителен клас, а след това втори, трети и т.н. да се увеличават класовете. Смятам, че това е нещо положително.

Отговорността, която поемаме е огромна, защото ще трябва да отговорим на очакванията – най-вече за християнското нравствено възпитание и естествено – професионализъм, добра подготовка. Надявам се, че с Божията

помощ ще успеем, ще се стараем колкото зависи от нас. Това е идеята и вече сме в края на нейното осъществяване.

– Училището ще носи името на светите Седмочисленици, как го избрахте?

– Смятаме, че това име е най-подходящо за едно българско християнско училище, защото светите Седмочисленици са тези, които изобщо са създали основата на славянската просвета и култура, още повече и на българската. И за това България има огромна заслуга и те са пример за децата, като техни покровители. Покровителите не са само нещо формално, както някъде просто се избира име, а това са покровители, които ще помагат молитвено и ще благославят дейността. При нас, в Църквата, да вземеш някой покровител, се избират светци, защото те имат пред Бога голямо дръзновение и се надяваме, че те ще благославят и ще се молят за нашето училище. Примерът на техния живот ще бъде много поучителен за учениците. Всичко това ни навежда на мисълта, че те са най-подходящи. Особено и Ловеч е свър-

зан със св. братя Кирил и Методий.

– Вие години наред, разбирате се заедно със Св. Синод на БПЦ и Културно-просветния отдел към Св. Синод, се борите за въвеждането на предмета Религия в българското образование. За жалост предметът не влиза като задължително избираем в програмата на българското училище, а е само като свободното избираем. Това ли е бъдещето, към което Църквата ще се ориентира, т.е. към подобен род нейни училища, гимназии и прогимназии, които да обучават децата на християнските ценности, или ще се продължи да се работи за въвеждането все пак на предмета Религия като задължително избираем?

– Това би било най-

доброто, но предполагам, че не е възможно в много масов формат да стане. Все пак ние искаме да достигнем до колкото се може повече ученици.

Има някои епархии, където се полагат грижи и там в разрешената форма се изучава, но като вземете от статистиката, че в момента в България по-малко от 1% деца изучават Религия-Православие, това е трагично. Това, което се прави е добро, но е добро за една малка част от децата. Затова ние сме уверени, че концепцията за религиозното образование, която има Св. Синод, отговаря на европейските правила. Заимствали сме от страни като Германия и Полша, т.е. нашата концепция е да се въведат три предмета, от които онзи,

който родителите изберат, трябва да бъде задължителен за детето.

За тези, които изберат Християнство-Православие, предметът получава всички права като всички останали предмети, т.е. учителят, който преподава ще бъде на пълен щат, ще има осигуровки, няма да слагат предмета му в последния час на учебния ден, когато децата са вече уморени. Естествено с това се решават и други проблеми.

Смятаме, че това е начинът преподаването на този предмет на стане по-масово. Защото, ако сега само 1% го изучават, то поне процентите да се повишат до 30-40. Това би било вече успех.

А това училище, което сега създаваме, и то е добро като инициатива, и ако ние успеем, колко повече такива училища ще има... То ще е добро за пример, но надали скоро ще можем да разчитаме на масово откриване на такива училища, които да могат да поемат по-голям брой деца. Тубаво е да се работи и по този начин, но това вече зависи от места, къде и как ще могат да организират. Дай Боже, при нас да бъде всичко благополучно, защото това ще бъде един пример за България и за други градове да се създават такива училища. Те ще бъдат един маяк, за да се види къде може да стигне възпитанието и обучението при децата, когато наистина се въвежда едно християнско възпитание.

Ние обаче продължаваме да държим на това – да се въведе в задължителния сектор на образованието, а иначе просто ще си остане с една малка част от децата, които изучават религия, и това няма да е добре.

– Какво според Вас преци на Министерството на образованието, на управниците да въведат този предмет? Толкова години вече след политическите промени в страната, почти 30 години, този предмет така и не е въведен. Много преговори са правени и много инициативи са създавани. Различни оправдания се намират през годините, но какво преци в момента да се въведе?

– Не мога да кажа. Това, което мога да кажа, са

само мои догадки, но една от причините е, че възрастните хора не са изучавали и не знаят каква е силата и значението на този предмет. Това е една от причините. Сигурно има и други сериозни причини, за които аз не бих се наел официално да говоря, но каквито и да са, те не могат да бъдат силни от желанието да възпитаме бъдещите поколения на България в нравственост и добро. Няма оправдание за никого от онези, които не искат да направим всичко възможно за младите хора да бъдат едни истински, нравствени и силни хора. Тази причина е обаче сериозна.

Да ви кажа, че дори и сега, когато изучаваме като СИП Религия, има родители, които в началото не знаят, не смеят, но като видят примера на другите деца, които изучават, тогава те идват и сами записват децата си. Ясно е, че отнякъде трябва да се тръгне, за да разберат по-възрастните, които не са изучавали религия и не знаят силата на този предмет. Навремето системата беше такава, че със сила се контролираха някои неща, а сега е такова време, че трябва човек да има собствена основа, върху която да стои. Това може да бъде вярата в Бога и с Божията помощ да се пазят от всякакви изкушения и сблазни, които са около нас.

– Какви нови инициативи ще предприемете в Културно-просветния отдел при Св. Синод? Миналата година успешно завърши поредната кампания „Деца рисуват за деца“, като картини на победители от конкурса на Св. Синод бяха изложени в Парламентта. Подарени бяха и нови апарати, които ще помогнат за лечението на онкоболни деца. Какви са следващите ви инициативи?

– Тази година, вече одобрено от Св. Синод, ще издаваме трудове на св. Нектарий Егински, защото скоро приближава 200-годишнината от неговото рождение.

Сега предстои да предложим на Св. Синод един семинар за журналисти от цялата страна и ще се постареем да подберем тези, които работят на църковна тематика. Инициативата с конкурса за деца и благотворителния базар в помощ на тези деца също е добра. И други подобни инициативи ще има през годината, които ще трябва да минат през заседание на Св. Синод.

Интервюто взе:
Ангел КАРАДАКОВ

НОВИ КНИГИ

Сборник проповеди, интервюта и беседи „Да заслужим вечния живот“

В навечерието на светлото Христово Рождество излезе от печат нова книга на Ловчанския митрополит Гавриил. Изданието обхваща проповеди, интервюта и беседи на Негово Високопреосвещенство и излиза по повод 20-годишнината от неговата епископска хиротония.

В сборника авторът засяга широк кръг теми, касаещи проблемите и събитията в съвременния живот, излага светоотеческия подход и разбиране за тях и споделя своя духовен опит, придобит през дългите години на общение със съвременни старци и подвижници на благочестието.

Книгата е разделена в 5 части. Първата съдържа проповеди на Ловчанския митрополит Гавриил за големите православни празници. Втората обхваща негови слова и послания за различни църковно-обществени събития. Третата част включва доклади на Негово Високопреосвещенство, посветени на духовно-нравственото възпитание на децата и въвеждането на задължителното обучение по Православие в българските училища. Четвъртата част е съставена от интервюта, давани през годините за различни обществени и църковни медии. Последната част на сборника представя фотоалбум, проследяващ едни от най-важните събития в живота и служението на архиеерея.

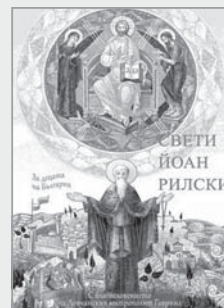
Книгата е голям формат, с твърди корици, с обем на текста от 256 страници и допълнителни 40 страници цветен фотоалбум. Цената ѝ е 7 лв., като за църковните настоятелства и книжарници има търговска отстъпка.

Нова детска книга „Св. Йоан Рилски Чудотворец“

В навечерието на празника Рождество Христово на българския книжен пазар излезе нова детска книга, реализирана от Ловчанска епархия. Изданието е посветено на небесния покровител на България преподобния Йоан Рилски Чудотворец и е част от инициативата „За децата на България“. Книгата включва 40 страници с красиви илюстрации и текст, разказващ живота и подвига на великия български светец от неговото детство до блаженото му успение.

Детското издание е луксозно, с твърди корици, голям формат (А4) и с изящни илюстрации.

Книгата ще бъде налична в големите църковни книжарници на столицата, Варна и други градове в страната. Цената е 10 лв. За книжарници и църковни настоятелства има отстъпка.

За повече информация и поръчки:
knigi.predanie@gmail.com
тел.: 0888 286 937

Св. Василий Велики и неговият „Шестогнев“

Четвърти век от историята на Христовата църква е времето на изясняването и утвърждаването на православното догматическо учение за троичността на истинския Бог. Сред най-видните изяснители и защитници на това учение е кападокийският отец на Църквата св. Василий Велики. Личността и делата му са такива, че той напълно справедливо е наречен Велики. Освен като богослов, той е основоположник на организираното социално дело на Христовата църква. Св. Василий изгражда първия социален комплекс, наречан Василиада, включващ болници, странноприемници, сиропиталища и старчески домове.

Неговият съвременник, сънародник и близък приятел св. Григорий Богослов го описва, като „тъй приятен при общуване... очарователен, когато разказва, проникновен... блаз в находчивостта си“. При първата си среща със св. Василий, св. Ефрем Сирин го видял като огнен стълб, извисен до небето. Може би затова и прот. Георги Флоровски го определя като „строг и властен“, докато архим. Емилиан Синополитин пише, че „Видът му бил внимателен и пронизателен; събеседниците му разбирали по вида му, че той ги гледа с вниманието и заинтересоваността“. А нинездравстваният митрополит на българската епархия за САЩ, Канада и Австралия Йосиф Възклива: „Няма друг като св. Василий Велики в историята на светата Църква“ (Йосиф, митр., 2013).

Сред най-значимите съчинения на св. Василий Велики е „Шестогнев“. В действителност това са девет беседи, тълкуващи повествованието за сътворението на света (Вж. Бит. 1:1-26), изнесени от светителя пред паството му брени месеци преди да се представи пред Господа на 1 януари 379 година.

Св. Григорий Богослов пише, че чрез „Шестогнев“ св. Василий ни пренася „в присъствието на Твореца, ние разбираме разказа за сътворението, и още повече се удивяваме от нашия Творец“. Съименикът му св. Григорий Нисийски, също кападокиец, го допълва: „И се възхищаваме от прочетеното не по-малко, отколкото от написаното от св. пророк Моисей“. А св. Фотий, патриарх Константинополски, оценява стила му като „чист, ясен, подходящ за ненадминатите структура и чистота на изразеното“ (Св. Фотий, патриарх Константинополски).

Св. Василий Велики поставя очертаванията на християнското разбиране за началото на света – научно и богословски, което в много голяма степен остава актуално и до днес. Според прот. Михаил Помазански „св. Василий възприема (и утвърждава) всички научни факти от точните науки“ по негово време, като по думите на митрополит Йеротей Влахов „не приема в пълната своя наука на своето време“. Св. Василий разгромява безумните и богоухни идеи на тогавашната космология и немалка част от изложението си отделя на аргументирано отрицание на погрешните разбирания на езичниците за произхода на света.

За великия кападокиец светът не е създаден материалистично, не се движи неуправляемо или случайно, не е безначален и съответно има край (Беседа 1). Материята не е несътворена, както учат Платон и Аристотел, не е равна на Бога, нито Го ограничава, не е сътворяща (Беседа 2 и 3). Световите не са безброй, както утвърждават Демокрит и Епикур (Беседа 3); нито слънцето дгарява живота и е причина за всичко растящо, както учи Аристотел, защото „по сътворяване е по-младо от тревата и растенията“ (Беседа 5).

Предопределеността, хороскопите и зодиите са социално зло. Св. Василий ги нарича „въображаемо изкуство... смешно“ (Беседа 6 и 7). Които върват подобно на Емпедокъл и Плотин в превъплъщение на душите, в т. нар. метемпсихоза, и смятат, че може би са били „риби“ в предишен живот, са „по-глупави от риби“ (Беседа 8), и др.

Великят вселенски учител се ползва от научния консенсус на своята епоха. Изложението му е „в хармония с астрономическите и като цяло научни възгледи на Древна Гърция, Вавилон и Египет, намиращи се и в древноеврейската литература; възгледу, преобладаващи в Близкия изток и Месопотамия. Св. Василий е убеден в сферичната форма на земята и говори за северния и южния географски полюс, кръговите орбити на звездите, неподвижните звезди в северното полу-

къгло, идеите за географска ширина и дължина, деклинациите и времето, необходимо за една планета да обиколи орбитата си“ (Е. Данезис).

Но светителят показва ясно как човек трябва да подхожда към науката, а именно – с удивление към Божиата премъдрост. Той пише: „Изумлението пред Великите неща не намалява, когато е открит начинът, по който е станало нещо необикновено. А гори и да не е открит, нека простотата на вярата да бъде по-силна от доказателствата на ума“ (Беседа 1). Св. Василий съветва да се забоявяваме и с това, което ни споменава Св. Писание, без да се съблъзняваме от „изследването на съзнателността... тъй като понякога „прекомерното занимание с това никак не подпомага съраждането на Църквата“ (нак там), което е главна цел и критерий за всяко занимание.

„Шестогнев“ е характерен с това, че представлява проповед на пастир, отправена към неговото паство. Св. Василий говори на обикновени хора, занаятчии и трудещи се, на достъпен за тях език, проявявайки своята пасторска грижа за спасението на душите им. Затова и нравственият елемент в беседите е много голям. Той учи, че духовният напредък се обуславя от непрестанната молитва, като пише: „Не ще оставим за врага място в сърцата ни, ако в тях чрез непрестанния спомен живее Бог“ (Беседа 3). „Да не се изтъкваме, нито да търсим похвалата на външните, очаквайки да покажем делата си на истинския земеделец“... „За теб винаги да бъде живо спасението чрез Вярата...“ и „никой да не се отчайва... грижата за душата е способна да победи много и различни болести“ (Беседа 5).

Светият отец ни съветва „да не се гореем с благополучието в живота, да не се радваме на почестите, да не ставаме надменни, защото богатството е несигурно. Да пренебрегваме плътта, която именно

подлежи на промяна, и да се грижим за душата като непреходно благо“, като знаем, че „душата от невнимание загубва доброто“ (Беседа 6).

Вземайки пример от живота на рибите, св. Василий отбелязва: „Рибите знаят мястото си в океана, а... ние преместваем вековни граници... за да отнемем нещо от ближния. Рибата не се противи на Божия закон, а ние, хората, не понасяме спасителните поучения... Рибата сменя толкова морета, за да намери нещо полезно, какво ще кажеш ти, който съжителстваш с бездействието?“ (Беседа 7).

В Беседа 8 св. Василий говори за незлобието, гостоприемството, обичта на децата към родителите им, като дава за пример църкелите. Относно скромността на вдовството дава за пример гургулиците, а жестокостта към децата и убийството им уподобява на поведението на орлите.

Затрогващ е предложеният образ на прилепите, висящи един го друг във верижни редици, докато ние, хората, търсим да живеем отделени един от друг, неспособни за общуване (Беседа 8).

Св. Василий Велики е и велик учител на радостта. Тя е лайтмотив и в деветте беседи, като в последната беседа призовава: „Вървете си радостни...“ и „да се възрадва блазочестият с... истината“.

Беседите на св. Василий Велики от „Шестогнев“ са наситени със съдържание, което пленява вниманието още на неговите съвременници. Те остават основополагащи за световната християнска мисъл през вековете. Със своята научна актуалност, акуратна и проникновена херменевтика, с верността си и приноса към православията и не на последно място с пасторските си послания до всеки един човек те остават многожелан и безценен събеседник и в днешния XXI век.

Йоан ВАСИЛЕВ, студент в БФ на СУ

ЦЪРКОВНО ПРЕДАНИЕ

Откъде идва обичаят за новогодишната питка с паричка

По стародавна традиция на Нова година разчупваме питката с паричката. Откъде идва този обичай?

Според Свещ. Предание на Църквата във времето, когато св. Василий

бил архиепископ Кесарийски, префектът на Кападокия бил много алчен и груб човек и редовно нахлувал в града с войската си и го ограбвал.

Свети Василий, разбирайки, че грабителят отново идва, поискал от богатите да донесат накитите и жълтиците си. Когато префектът пристигнал, свети Василий го причалкал, за да му даде богатството. Префектът се изненадал, засрамил се и отказал да вземе каквото и да е. Понечко никога не се върнал да граби гра-

да и да притеснява жителите му. Св. Василий останал с накитите и жълтиците точно в Новогодишната вечер и като не знаел кое на кого е, помолвил готвачите да омесят малки хлябчета и във всеки от тях сложил по нещо от накитите и жълтиците. В първия ден от новата година, когато всички дошли в църквата, той раздал на всеки по един хляб. По чуден начин на всеки му се паднало онова, което бил дар.

Съгласно църковното предание, на Нова година,

деня на св. Василий Велики (Василоден), който по нашия календар е на 1 януари, се меси питка с паричка, която се разчупва и раздава на присъстващите, като първото парче се отделя за Господ, второто за Пресвета Богородица, а третото за свети Василий. Този, на когото се падне паричката, придобива благословение за предстоящата година.

Това се прави в чест и в спомен на чудото, което светият отец е извършил с разделянето на накитите и жълтиците в хлябовете.

Ал. КАРАМИХАЛЕВА

ПОКЛОННИЧЕСКИ ПЪТУВАНИЯ

Има такива места по земята – неземни. И такива хора. Кападокия е именно такова място, където причудливи природни форми, по-подходящи за декор на фантастичен филм, приютяват в недра та си хора не от този свят – богоизбрани мъже и жени, приживе станали жители на Царството Божие. Място, дало на Христовата Църква безчислено множество мъченици и изповедници за вярата, преподобни монаси и монахини, пустинножители, подвизавали се в послушание, въздържание и молитва, светители, допринесли с трудовете си за запазване чистотата, утвърждаването и разпрос-

и виж!“ (Йоан. 1:46).

След часове пътуване от Белек, Анталия, през каменения Анадол и набраздените от ливански кедри склонове на планината Торус, пристигаме в Невшехир – административния център на едноименния вилает в Кападокия, някогашния град

на система от тунели жилищни помещения, складове за храна, помещения за добитък, църкви... – всичко необходимо за няколко месеца живот под земята по време на опасност.

Изградени още от предхристиянския период от местните жители, още

зантийското храмостроителство: базилика, кръстокупол или дори трикоубен, с три отделни престола, с купол, арки, колонади с изящни капители, балкони... – само че не изградени от тухли, камък и дърво, а изсечени вътре в скалите и без прозорци(!). Тук всичко е от камък. От същата онази скала, която услужливо е скътала в пазвата си християнските обители от враждебни очи, посегателства и светска суета.

Не по-малко изумителни са стенописите в тези църкви, свидетелстващи за различни периоди, стилове и традиции в иконографията, с плътни, наситени и живи цветове, все още запазили своята свежест. До днес по тези места са запазени изключително ценни образци на църковната живопис от първите векове на християнството, византийската живопис от IX-XI век – в по-голямата си част добре съхранени, на места реставрирани, а на други – полуразрушени.

Впечатляващи са и изображенията от иконоборческия период (VIII – средата на IX век) – най-визитни стилизации на флорални и зооморфни мотиви, изрисувани с червеникавокафяво върху светлата „пастелна“ основа на скалите.

Видно място в изображениата от иконоборческия период заема кръстът, като символ на победата на християнството над езичеството. С разнообразни форми и украса, на места в средата на кръста е изобразена благославяща десница, но едва след иконоборческия период, през X век, към него се появяват и образите на император Константин и майка му Елена.

В изсечените в скалата помещения ясно се различават манастирски-

те магерници, с опушени стени и издълбани в скалата огнища; манастирските трапезарии във вида, в който сме свикнали да ги виждаме – с дълги каменни маси и пейки от двете им страни, с оформено с апсида място за хранене на старейшината на общността, само че тук всичко това е издълбано в меката скала; монашеските килии – неголеми, с едно или две помещения, накацали на няколко нива в скалата, с малки ниши в стените, вероятно за икони, кандило, книги...

На места откриваме цели манастирски комплекси, разположени на няколко нива, с помещения свързани с тесни тунели и вътрешни или външни стълби, изсечени в скалата.

За повечето църкви се е загубила паметта на кой светец или събитие са посветени, а са известни с наименованията, които местните хора са им дали, обикновено водени по някой елемент от стенописите: „Църквата на змиите“, „Църквата на ябълката“, „Църквата на сандалите“.

И като гледам при входа на комплекса в долината Пашабаг (Paşabağı Vadisi) (известна като Долината на св. Симеон или Долината на монасите), високите каменни пирамиди и колони с причудливи форми, в които незнани отшелници са издълбали високо над земята своите малки килии, някак по-понятно ми става понятието „стълпник“. Впрочем, изглежда именно тук, в една килия, изсечена високо в скалата, е започнал своя подвиг св. Симеон Стълпник – основоположникът на стълпничеството в християнската аскетика. Според някои източници св. Симеон сам изградил от камък своя стълп, в който се под-

визавал, според други – това било естествено природно образувание.

Гледам долината, с нейните скални комини, кули, стълпове, с причудливи „шапки“, и си мисля, че наличието на този природен феномен, спиращ дъха със странните си причудливи форми, и многовековния обичай на местните да дълбаят жилища в тях, някак естествено предполага такъв нов за християнското подвижничество подвиг. Мисля си, че изграждането на високи кули от камък би имало смисъл само при желание за стълпнически подвиг и липсата на подобни естествени природни форми.

Във вътрешността на триглавата скална гъба, в която се е подвизавал св. преподобни Симеон Стълпник (1 септември; трябва да се различава от св. Симеон Стълпник Дивногорски), помещението са изсечени на няколко нива, като най-горе, на метри от земята, е килията на преподобния, където той е живял много години.

Тук, в монашеските поселения от изсечени в скалите малки килии, са намерили убежище от гоненията и от суетата на света дивни подвижници. Днес същата тази суета, в лицето на находчиви местни търговци и тълпи туристи с фотоапарати, е зальяла монашеските обители, но дори ти не е в състояние да залочи усещането за нещо дивно, неизказано, усещането за намолено, пропито с благодат място.

Тук нямаш нужда от въображение, за да си представиш как са живели и са се подвизавали древните монаси пустинници, нужно е само да се поразходиш из разклонените на долината, да поседнеш в някоя от техните многобройни килии, да погледнеш през малкото отворение в скалата, служещо за прозорец и източник на светлина... Нужно е само да замълчиш, за да чуеш безконечно звучащото име Христово: „Господи, Исусе Христе, Сине Божий, помилуй ме!“

Следва
Александра
КАРАМИХАЛЕВА

Неземната земя на Кападокия

транението на православната вяра и просияли в святост по тези места.

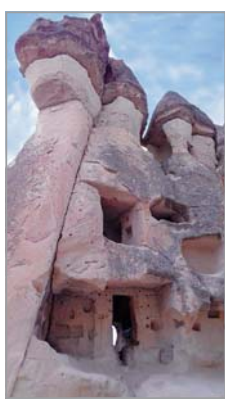
Кападокия е родно място на св. Георги Победоносец, на светите Трима велики светители – св. Василий Велики, св. Григорий Богослов и св. Григорий Нисийски, на св. Теодосий Велики, св. Сава Освещени, св. равноапостолна Нина – покръстителката на Грузия, и просветителя на Армения св. Григорий, на нашия съвременник св. Паисий Светогорски... С тази свещена земя са свързани житията на много други знайни и незнани следовници Христови, украсили със своите подвизи и святост земята войнстваща Църква и небесната, тържествуваща.

Чела съм, слушала съм за това място със странните му скални образувания, подземни градове и издълбани в скалите църкви и монашески обители. Отдавна искам да отида там и да се потопя в многото пластове история, наслоени там, но това, което видях с телесните си очи и почувствах с очите на душата си, надмина и най-смелите ми очаквания. То няма как да се разкаже. Няма как да се опише, освен с думите на св. ап. Филип „Дойди

Ниса, епархийската катедра на св. Григорий Нисийски. Тук се настанихме да спим и от тук предприемахме нашите всекидневни пътешествия към различни точки на областта Кападокия и нейните забележителности и към отминали времена на разцвет и периоди на изпитания за християнството от апостолски времена, та почти до наши дни.

Днес свидетелство за това са стотици, повече или по-малко добре запазени пещерни църкви, отшелнически килии и цели манастирски комплекси, и едни от най-ценните образци на православното християнско изкуство от различни периоди.

Когато чуеш: крепост, катедра, църква, манастир, къща, град... – имаш определена представа как изглежда това. Разбира се, с известни архитектурни специфики за различните райони и времена. Но няма как да си представиш еквивалентите им в Кападокия. Отвън груби, скални, тесни масиви, проресчени с по-големи и по-малки отвори, отвътре изненадват с впечатляващите многостайни жилищни сгради, цели крепости и градове, разположени на много нива и свързани със слож-

Килията на св. Симеон Стълпник

от апостолско време тези скални образувания стават обиталища и на Христови последователи, които векове наред дълбаят в меките вулканични скали монашески килии и цели манастирски комплекси, по-малки и по-големи църкви, монашески трапезарии, сервизни помещения, впечатляващи със своята сложна самобитна архитектура и вътрешно устройство.

Влизаш през малкия правоъгълен отвор, служещ за вход, и пред очите ти се разкрива храм, досущ като онези, с които сме свикнали, повтарящ „дословно“ някой от установените модели на ви-

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2019 г.

1 година 30,00 лв.
6 месеца 15,00 лв.
3 месеца 7,50 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/987-56-11 / в. 131
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Карамихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.